

מסורת הש"ס

- ↑ [לעיל קג.], ט קדושין כא. ‏סנהדרין סח. ‏ג [נמדבר ה.] ד [שם].
- ↑ [דף קי.], ו רש"י.
- ↑ [לעיל קג.], ט קדושין כא. ‏סנהדרין סח. ‏ג [נמדבר ה.] ד [שם].

תורה אור השלם

- ↑ ואם אין לאיש גאל להשיב האשם אליו האשם המושב לו? לבזה מלבד איל הפרים אשר יכפר בו עליה
- ↑ במדבר ה ה

הגהות הב"ח

- ↑ רש"י ד"ה הא והא אין לו בן או בנת או אח יש לו קרוב דלנפשיה לא מצי: (ב) תוס' ד"ה ליה וכו' דכין לליכא קלח לא למעול מעל בה': והיה מעלה כספו ואשמו לירושלים. לכהנים כדמצינן האשם המושב לה? לכהן ואמרין לקמן בשמעימין אשם זה קרן: וזקפו עליו. גר במלוה נפק ליה מתורת גזילה ולכי מיית גר הוה ליה הא' מוחזק וזכה מן ההפקר: לא שגא לנפשיה. כגון הכא דמחיל ליה הא' גברא גזל הגר לנפשיה והי"ה גזל את אביו ונשבע לו ומת אביו דמחיל לנפשיה: וז"ש **לאחרים**. נגזל לגזל מצי מחיל ומתני' דקתני מחל לו על הקרן רבי יוסי הגלילי היא ואשמעינן לאחרים והי"ה לנפשיה היכא דנפק מידי גזילה כגון יורש או גזל הגר וקס"ד האי זקפו לאו דוקא כדמפרש ואזיל: **לר' עקיבא** לא שגא כו'. ומתני' דקתני משלם קרן וחומש לבניו או לאחריו ר' עקיבא היא ולאשמעינן לנפשיה דלא מצי מחיל והי"ה לאחרים דאפילו מחיל ליה נגזל גופיה לאו מחילה היא: **ה"ה אפי' לא זקפן**. הלכך יורש את אביו נמי אע"ג דלא זקפו עליו במלוה ולא ינא מתורת גזילה בחיי אביו כיון דמת אביו ונפלו נכסים לפניו מחיל לנפשיה. ולקמן (ע"ז) פריך א"כ גזל הגר דניפק לכהנים

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לזה וכו' אבל נתנו במתנת. עיין מנוחות דף מט ע"ז תוס' ד"ה הוא ועיין בשו"ת כרש"א סי' תרי"ח דחולק ע"ז: בא"ד הכי נמי לא משתקבירי כמלשלי. עיין יבמות נט ע"א תוס' ד"ה כתב ובמנוחות דף מט ע"ז תוס' ד"ה הוא:

רבינו הגנאל

עבודתה ועזרה. פי' עבודתה מחנוניה שנאמר עבודת מתנה.

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

בחיייו ובמותו אם מת לא ירשנו: ואם אין לו. מה יאכל לזה ואוכל ובעלי חוב באין ונפרעין מן הירושה את חלקו: **גב' ואפי' לארנקי של דדקה**. אם אינו מואל יורש לאביו למי ישיב יתן אותה לארנקי של דדקה ולא יעבדנו צדו: **וזריך שיאמר**. כשהוא משיב לארנקי של דדקה זה גזל אבא:

ונמחלה לנפשיה. היכא דאין יורש אלא הוא וכולה שלו: **מי לא סנ מחל לו על הקרן**. ולא מקיימא מלות השבה. אלמא למיפק ידי גזילה צעינן והא נפקא ליה במחילה הכא נמי כיון דירושה קמיה נפלה נפק ליה מידי גזילה: **לפשיה האשם**. זה קרן של גזילה דמתניא לקמן צפרקין (דף קי.) גואל. יורש: **וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים**. אם אין לו בן או בנת או אח יש לו קרוב עד יעקב ונשבע הקרוב קרוב יורש: **אלא בגזל הגר**. ונשבע לשקר כדמצינן למעול מעל בה': **והיה מעלה כספו ואשמו לירושלים**. לכהנים כדמצינן האשם המושב לה? לכהן ואמרין לקמן בשמעימין אשם זה קרן: וזקפו עליו. גר במלוה נפק ליה מתורת גזילה ולכי מיית גר הוה ליה הא' מוחזק וזכה מן ההפקר: לא שגא לנפשיה. כגון הכא דמחיל ליה הא' גברא גזל הגר לנפשיה והי"ה גזל את אביו ונשבע לו ומת אביו דמחיל לנפשיה: וז"ש **לאחרים**. נגזל לגזל מצי מחיל ומתני' דקתני מחל לו על הקרן רבי יוסי הגלילי היא ואשמעינן לאחרים והי"ה לנפשיה היכא דנפק מידי גזילה כגון יורש או גזל הגר וקס"ד האי זקפו לאו דוקא כדמפרש ואזיל: **לר' עקיבא** לא שגא כו'. ומתני' דקתני משלם קרן וחומש לבניו או לאחריו ר' עקיבא היא ולאשמעינן לנפשיה דלא מצי מחיל והי"ה לאחרים דאפילו מחיל ליה נגזל גופיה לאו מחילה היא: **ה"ה אפי' לא זקפן**. הלכך יורש את אביו נמי אע"ג דלא זקפו עליו במלוה ולא ינא מתורת גזילה בחיי אביו כיון דמת אביו ונפלו נכסים לפניו מחיל לנפשיה. ולקמן (ע"ז) פריך א"כ גזל הגר דניפק לכהנים

הכי משכחת לה: א"ה. דבלא זקפו נמי קאמר ר' יוסי לנפשיה מצי מחיל מתני' דמחל לו על הקרן דאמרת ר' יוסי היא כיון דאמר לנפשיה לאו מחיל לשמי' צורש את אביו דמחיל לנפשיה וליתני פטור ולוקמה כר' יוסי וכ"ש דנגזל גופיה לגזלן מצי מחיל וגבי מחל לו על הקרן דאוקמיה כר' יוסי ליתני אינה מחילה ולוקמה כרבי עקיבא דלשמעינן מתני' לרבי עקיבא דלאחרים לא מצי מחיל ומהתם שמעינן שפיר דכל שכן לנפשיה דזקפו במלוה היינו אחרים וקאמר ר' עקיבא דלא מצי מחיל אכל השמא דאשמעינן לאחרים הויא מחילה ולנפשיה לא הויא מחילה איכא למימר דדוקא קתני וחד תנא הוא רישא דמתני' וסיפא: **הא והא ר' יוסי**. הא דאמר בזקפו במלוה דכיון דאפקה גר גופיה דהוה נגזל מתורת גזילה דהוי כמוחל לאחרים הוי מחילה ולכי מיית קנייה האי הלכך מחל לו על הקרן דמתני' ר' יוסי היא דאי לרבי עקיבא צעי השבה משלו דדקתני אין לו תקנה עד שיזילא גזילה וסיפא נמי רבי יוסי היא דמודי רבי יוסי ^(א) לנפשיה דלא מצי מחיל כיון דלא אפקיה נגזל מתורת גזילה: **רבא אמר הא והא רבי עקיבא**. דלרבי יוסי לנפשיה נמי מצי מחיל דזקפו לאו דוקא וכי אמר רבי עקיבא דלא מצי מחיל לנפשיה הוא דקאמר דאע"ג דגר זקפו כיון דלא מחיל מחילה גמורה לא נפקא ליה מתורת גזילה אכל נגזל לגזלן מורה ר' עקיבא דמחיל: מכלל

ורבא דמוקי לה כרבי עקיבא סבר דזקפו במלוה אינו מועיל כלום לכ"ע אי לא מצי מחיל לנפשיה הלכך רבי יוסי דקאמר זכה הלה במה שצדו ע"כ משום דסבר דמצי מחיל לנפשיה הלכך מתני' לא מיתוקמא כוותיה אלא כרבי עקיבא ומודה רבי עקיבא דלאחרני מצי מחיל והשתא הא דנקט זקפו במלוה להודיעך כחו דרבי עקיבא דאפי'

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא קט.

לבניו או לאחריו ויטרפנה מהם ב"ח אע"ג דאמרין לעיל (דף יא.) עשה שורו אפומיקי ומכרו אין ב"ח גובה הימנו היינו דוקא מכרו דכיון דליכא קלח לא ^(א) אפסדינא ללקוחות * אכל נתנו במתנה דלא שייך פסידא דלקוחות ב"ח גובה הימנו דאין יכול ליתן מה

שמשועבד לאחרים אכל לא עשאו אפומיקי לא היה ב"ח חוזר וטורף מהם דכי היכי דמטלטלי דיתמי לא משמעבדי לב"ח * הי"ך לא משמעבדי מטלטלי דמקבל מתנה לבעל חוב והוי כאילו נתן להם במתנה כיון שהוא עצמו אינו יכול לחזור ולטרוף מהן ומיהו נראה דלא חשיב הכא מה שמחזיר להן כאילו נתן להם דאינו נתן להם לשם מתנה אלא סתמא בשתיקה מחזיר להם ואין דעתו אלא לקיים מצות השבה בעלמא הלכך לא הויא מתנה ויכול ב"ח לטרוף מהם והוא ודאי אינו יכול לחזור וליקח מהן דלא לא היתה מתקיים השבה כלל אם היה לוקח בעצמו מה שנתן אכל מה שב"ח נוטל מתקיימא שפיר מצות השבה כיון שבעצמו אין נוטל ומיירי אפי' בלא אפומיקי:

ב"ח באין ונפרעין. אחר מיתה ואפילו בחיייו הוי שרי בכה"ג כדאמרין (נדרים דף מג.) המודר הנאה מחצירו ואין לו מה יאכל ילך אכל חנוני הרגיל אכלו ויאמר לו איש פלוני מודר הנאה ממני ואין לו מה יאכל ואני יודע מה אעשה לו ונתן לו ובה ונוטל מזה אלא לפי שזה אין רוצה שיהנה ממנו כלל בחיייו ואין יכול לעשות תקנה אלא מדעתו והא דלא תני הכא ואם אין רוצה דדקתני רישא משום שהרי ודאי ^(א) [איןן] רוצה או שמא דוקא אין לו מה יאכל שרי דדקתני גבי המודר הנאה מחצירו אכל אם יש לו מה יאכל אפי' ^(א) [איןן] רוצה אין לו תקנה בכך ואי"ת והיאך נפרע ממנו והא מנן צפרק אין בין המודר ^(שם דף ג.) המודר הנאה מחצירו שוקל לו שקלו ופורע לו חובו ופרי"ת דדוקא במוזנות אשמו אכל שאר חובות

אסור לפרוע דודאי קא משתרשי ליה ואסור וי"נ משתרשי ליה וי"ל דלא דמי דהתם כיון שמתחייב למי שפרע בעצורו אם יפרע צחטן בעצורו א"כ מהנהו ואסור אכל הכא מה שבאים ב"ח ונפרעין מן הנכסים אין זה נהנה מן הנכסים וההיא דהולך אכל חנוני לא תקשה דהתם דרך מתנה מיירי שהחנוני נותן לזה פירות במתנה וחוזר ומקבל מזה מעות דרך מתנה אכל הא דאמר צפרק השותפין ^(שם דף מז: א.) ^(א) קונם אשתי שאני נהנית לך כו' לזה וב"ח באין ונפרעין מצעל בשלמא קונם שאני נהנה לאשתי איכא למימר במוזנות אשמו ואליבא דחנן אלא קונם שאני נהנה לך משמע שאומר לחצירו נמנא שהוא פורע חובו ויש לומר כגון שלוה הימנו על מנת שלא לפרוע דהשתא אין נהנה כלום במה שפורע חובו ואי"ת וכי בשופטני עסקינן שילוח ע"מ שלא לפרוע וי"ל שהוא אוהבו שלא יניח מלפרוע בעצורו: **אמ"ר אבא רב ששת הא והא ר' יוסי הגלילי**. ואי"ת ואמאי לא מוקי מתני' כר' עקיבא ומודה דלאחרים מצי מחיל ולנפשיה לא מצי מחיל וזוקפו עליו במלוה הוא דפליג עליו רבי עקיבא ארבי יוסי דלא חשיב ליה זקיפה כמו מחילה דאחרני וי"ל דרב ששת סבר כיון דמחילה דאחרני מועלת זקפו נמי מועיל לכ"ע וכיון דאמר ר' עקיבא דזקפו במלוה אינו מועיל א"כ ודאי ס"ל דמחילת אחרים נמי אינו מועיל הלכך לא מתוקמא מתני' כר' עקיבא דקתני במתניתין מחל לו את הקרן משמע דמחילת אחרני מועלת

ורבא דמוקי לה כרבי עקיבא סבר דזקפו במלוה אינו מועיל כלום לכו"ע אי לא מצי מחיל לנפשיה הלכך רבי יוסי דקאמר זכה הלה במה שצדו ע"כ משום דסבר דמצי מחיל לנפשיה הלכך מתני' לא מיתוקמא כוותיה אלא כרבי עקיבא ומודה רבי עקיבא דלאחרני מצי מחיל והשתא הא דנקט זקפו במלוה להודיעך כחו דרבי עקיבא דאפי'

וקפו במלוה לא מצי מחיל לנפשיה כיון דליכא מחילה דאחרני: אלא

עין מושפט נר מצוה

קסו א ב מיי פ"ה מהלכות נדרים הל' ו עיין בכ"מ הל"ו סמג לאין רמב טוש"ע יו"ד סי' רנב סעיף ד:

קסו ג ד מיי פ"ח מהל' גזילה ואכירה הלכה ג סמג עיין עג טוש"ע ח"מ סי' שסו סעיף ה:
קסו ה מיי שם הלכה ד ה עינין דהשגות ובמ"מ טוש"ע שם סעי' ו:

מוסף רש"י

בחיייו ובמותו. אם נדר בחיייו ובמותו, כיון דמפרש במותו, אם מת לא יירשנו. דלדס זוקר דבר שגרשמו לכשילא מרשותו לאחר מותו (נדרים סב.). מחל לו. נגזל, על הקרן. לאחר שזודה לו (לפיר' קג.). ואם אין לאיש גזאל. גבי גזל ונשבע על שקר, דכתיב לעיל מניה והמודר את מטאתם אשר עשו והשיב את אשמו כראשו, והאי אשמו קרן של גזלה (סנהדרין סח.). וכי יש אדם בישראל שאין לו גואלים. מורע יעקב, עבוד אחד מכל ישראל קיים הוא קרוב לו (קדושין כא.) אין לך אדם צשראל שאין לו גואלים, כל זמן שלא בלו בני יעקב הקרוב קרוב קודם (סנהדרין סח.). אלא בגזל הגר הכתוב מדבר. ומת לאחר שנשבע לו ואין לו יורשים (שם).